

Γιατί επιλέξαμε το βιβλίο - Γενικές οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό

Η επιλογή της νουβέλας του Φραντς Κάφκα, *Η μεταμόρφωση* (Πατάκης, 2023), βασίστηκε στην ανάγκη επαφής των εφήβων με την ξένη λογοτεχνία και ειδικότερα, στην ανάγκη εξοικειώσής τους με το φανταστικό και αλληγορικό στοιχείο. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο τα έντομα (αλλά και άλλα ζώα) εμφανίζονται συχνά στην παγκόσμια λογοτεχνία με την εκδοχή του μύθου και του συμβολισμού. Ενδεικτικά, στους μύθους του Αισώπου και σε ποιήματα του Ανακρέοντα (αρχαία ελληνική γραμματεία), στις *Μεταμορφώσεις* του Οβιδίου (λατινική γραμματεία), στον *Άρχοντα των Μυγών* του William Golding, στην *Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων* του Lewis Carroll, στη *Μεταμόρφωση* του Κάφκα με το τεράστιο ζωύφιο της. Η διακειμενικότητα στο πεδίο λειτουργίας των εντόμων στην παγκόσμια λογοτεχνία είναι αξιοσημείωτη· ομοίως και η διακαλλιτεχνικότητα, με κινηματογραφικά έργα επηρεασμένα από τη λογοτεχνία της λατινικής Αμερικής και τις τεχνικές του μαγικού ρεαλισμού, όπως *Ο Λαβύρινθος του Πάνα* (2006) του Guillermo Del Toro κ.ά.

Το έργο που θα μελετήσουμε, «συνομιλεί» με τους άξονες της θεματικής περιοχής «Με τη λογική ή με το συναίσθημα;» αλλά και με αυτούς της θεματικής περιοχής «Ποιος απ' τους δυο μας είναι ο άλλος;» και μπορεί να αξιοποιηθεί συμπληρωματικά, ως επέκταση των συστάδων. Εν αντιθέσει με τη δομική πολυπλοκότητα άλλων έργων, όπως του *Οδυσσέα* του Τζόυς, *Η μεταμόρφωση* είναι ένα έργο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί νεανικό και όπου θα μπορούσε να διεισδύσει, μέσα από τη λιτή αφήγηση και δομή, ακόμα και ένας/μία έφηβος/έφηβη που μόλις ξεκινά να διαμορφώνει το αναγνωστικό του/της προφίλ. Παρά την απλή φόρμα του, ωστόσο, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη πως το κείμενο επιδέχεται πολλαπλές ερμηνείες· ίσως και γι' αυτό είναι τόσο γοητευτικό. Η νουβέλα χωρίζεται σε τρία κεφάλαια (I, II, III). Οι μαθητές/μαθήτριες, αναλύοντας τους χαρακτήρες και τις συμπεριφορές τους μέσα από την αφήγηση και τους διαλόγους, θα μπορέσουν να σκιαγραφήσουν αυτούς και τα πάθη τους. Αξιοποιώντας συγκριτικά τη νουβέλα και το χρονολόγιο του συγγραφέα (ΨΜΑ), θα μπορέσουν να κατανοήσουν καλύτερα τους/τις ήρωες/ηρωίδες του έργου και τις συγκρούσεις τους.

Εξάλλου, βασική επιδίωξη της μελέτης του συγκεκριμένου και γενικά του αυτοτελούς έργου είναι η καλλιέργεια των αναγνωστικών δεξιοτήτων των εφήβων. Παράλληλους στόχους αποτελούν η ουσιαστική επαφή με τη λογοτεχνία και η απόλαυση ολόκληρου του λογοτεχνικού έργου μέσα σε συνθήκες που καθιστούν τη σχολική αίθουσα κοινότητα ανάγνωσης και συμβάλλουν στην αναγνωστική αυτονόμηση των μαθητών/μαθητριών.

Η ολοκληρωμένη προσέγγιση του λογοτεχνικού έργου, δηλαδή η αρχική γνωριμία με αυτό, η ανάγνωσή του και οι ομαδικές δραστηριότητες που το αφορούν στο σύνολό του, καταλαμβάνει το χρονικό διάστημα των 18-20 διδακτικών ωρών (συνολικά 9-10 εβδομάδων διδασκαλίας) με ιδανική ρύθμιση την αξιοποίηση ενός συνεχούς διώρου για το μάθημα της Λογοτεχνίας. Η αναγνωστική διαδικασία αναπτύσσεται σε τρεις φάσεις ως εξής: *Πριν από την ανάγνωση* (2 ώρες), *Κατά την ανάγνωση* (12 ώρες και 2 ώρες συνολική θεώρηση), *Μετά την ανάγνωση* (2 ώρες). Δίνεται στον/στην εκπαιδευτικό η ευελιξία να προσθέσει ακόμη δύο ώρες, όπου το κρίνει αναγκαίο. Παρέχονται ποικίλες δραστηριότητες ανά φάση ανάγνωσης, με ελευθερία επιλογής από τον/την εκπαιδευτικό σε συνεργασία με τους/τις μαθητές/μαθήτριες.

Στο πλαίσιο αυτό συστήνεται:

α) να εξοικειωθούν οι μαθητές/μαθήτριες με τους προοργανωτές της μελέτης του κειμένου, ώστε να μπορέσουν να τους αξιοποιήσουν κατά την ανάγνωση: το αναγνωστικό ημερολόγιο, τους πίνακες χαρακτήρων και το διάγραμμα της πλοκής αλλά και τον πίνακα των συγγραφικών επιλογών.

β) στο πλαίσιο των προοργανωτών, οι μαθητές/μαθήτριες να κρατούν σημειώσεις κατά την ανάγνωση καταγράφοντας απόψεις, σχόλια και παρατηρήσεις. Για τη συνολική θεώρηση του έργου, οι μαθητές/μαθήτριες εργάζονται σε ομαδοσυνεργατικά σχήματα και αξιοποιούν τον διαδικτυακό χώρο του μαθήματος για την ανάρτηση των εργασιών τους.

γ) να υπάρχει ψηφιακός χώρος (ψηφιακή τάξη του μαθήματος) όπου οι μαθητές/μαθήτριες θα αναρτούν τις σκέψεις και τους προβληματισμούς τους καθώς και τις ατομικές ή ομαδικές εργασίες τους. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιεί στην τάξη μέρος αυτού του υλικού εφόσον το θεωρεί χρήσιμο για σχολιασμό.

δ) να χρησιμοποιηθεί ως κείμενο αναφοράς η έκδοση: Κάφκα, Φ. [1915] (©2023). *Η μεταμόρφωση*. Μ. Ζαχαριάδου, Μτφρ. - Χ.Χ. Μιγιάς, Πρόλογος - Ι. Ερνάντεθ, Επίλογος - Α. Σάντος, Εικονογράφηση - Α. Δημητρούκα, Μτφρ. Προλόγου και Επιλόγου. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.

Εκδόσεις 24γράμματα

Συντελεστές

Επιστημονικός υπεύθυνος: **Μαρία Ξέστερνου**

Ειδήμονες γνωστικού αντικειμένου: **Ειρήνη Γαμβρού, Δέσποινα Δούκα**

Σύλληψη: **Ειρήνη Γαμβρού, Δέσποινα Δούκα, Δήμητρα Κιούση, Μαρία Ξέστερνου**

Το παρόν αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 6010165, του Προγράμματος «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» που υλοποιείται από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή